

Innhold

Innledning.....	1
1 Bakgrunn og behov for endringer	2
2 Gjeldende rett.....	4
2.1 Det måletekniske regelverket	4
2.2 Instrumentspesifikke krav til gassmålere	5
3 Endringene som foreslås.....	5
3.1 Krav ved salg.....	6
3.1.2 Instrumentspesifikke krav - MID's vedlegg IV om gassmålere og volumkonverteringsinnretninger	7
3.2 Krav under bruk.....	8
3.2.1 Brukerens ansvar (§31)	8
3.2.2 Egnethet og montering (§32)	8
3.2.3 Internkontroll (§33).....	8
3.2.4 Kvalitetssikring av måleverdier (§34)	9
3.2.5 Maksimal tillatt målefeil under bruk (§ 35).....	9
3.2.6 Sanksjoner	9
4 Økonomiske og administrative konsekvenser	10
4.1.1 Internkontroll og kalibrering.....	10
4.2 Tilsyn.....	11

Innledning

Justervesenet sender med dette forslag til ny forskrift om krav til gassmålere på høring. Forskriften fastsettes av Justervesenet med hjemmel i lov 26. januar 2008 nr. 4 om målenheter, måling og normaltids (måleloven) § 7 andre ledd, § 10 andre ledd, § 15 og § 17 andre ledd.

Forslaget innebærer at det fastsettes måletekniske krav til måling av forbrenningsgass i gassfase når slike målinger legges til grunn i økonomisk oppgjør. Forslaget innebærer:

- implementering av Måleinstrumentdirektivets (MID)¹ vedlegg IV om krav til gassmålere for forbrenningsgass når de selges og
- fastsettelse av nasjonale måletekniske kvalitetskrav til gassmålere for forbrenningsgass når de er i bruk

Dette høringsnotatet retter seg mot gassmålere som måler gass i gassfase ved normalforhold, og omhandler ikke forslag til regulering av gassmålere som måler komprimert gass, som for eksempel CNG og hydrogen, eller gass i væskeform, som for eksempel LNG og LPG.

For mer informasjon om utredningsarbeidet i forbindelse med forskriften og opplysninger som ligger til grunn for dette høringsnotatet, se “Utredning om gassmålere”² som er tilgjengelig på våre nettsider.

1 Bakgrunn og behov for endringer

Da MID ble implementert i Norge i 2006 omfattet implementeringen ikke krav til måling av gass i gassfase. En gassmåler er i Måleinstrumentdirektivet (MID) definert som et instrument som er designet for å måle, registrere og vise mengden i volum eller masse av forbrenningsgass som har passert gjennom instrumentet. Justervesenet vurderte på den tiden at gassmålere omfattet av MID var lite brukt her til lands.

Justervesenets erfaring er at gassmålere, slik som definert i MID og i denne høringen, i all hovedsak brukes ved omsetning av energigasser. Justervesenet har derfor kartlagt bruk av energigasser som utgangspunkt for anbefaling knyttet til regelverk for gassmålere. Naturgass fra petroleumsindustrien og naturgass/biogass fra landanlegg omtales med samlebegrepet energigasser eller brenselsgasser/forbrenningsgasser (i denne høringen også «gass»). Slike gasser brukes som energikilde som alternativ til f.eks. elektrisitet i husholdninger og næringsvirksomhet.

Naturgassforbruket utgjorde i 2008 1,6 % av netto innlands forbruk av energi, i 2017 var andelen økt til 2,4%. I 2019 sank forbruket til 2,2% og så videre til 2% i 2022. Dette inkluderer ikke gass brukt i olje- og gassutvinning og som råstoff i industrien.

Forbruket av naturgass til energiformål er forholdsvis stabilt, dog svakt synkende. (SSB, Energiregnskap, 2022). Det er særlig i industrien at det brukes naturgass. Industri og bergverk brukte ca. 3,3 TWh naturgass i 2017 og 3,1 TWh i 2022 (eksl. som råstoff). Husholdninger brukte naturgass tilsvarende 89 GWh i 2017 og bruken er synkende (SSB, 2022). Allerede i 2018 var dette redusert til 37 GWh og videre til 14 GWh i 2022 (SSB, 2022).

Omsetningen av forbrenningsgass (heretter gass) til husholdninger er fremdeles ikke omfattende i Norge. Det finnes to rørnettverk på Vestlandet, Gasnor as og Lyse Neo As som begge omsetter naturgass og biogass til private boliger og næringsvirksomhet. Disse leverer

¹ 2014/32 EU

² [Utredning-om-gassmalere.pdf \(justervesenet.no\)](https://www.justervesenet.no/Utredning-om-gassmalere.pdf)

naturgass til husholdninger og næringsvirksomhet og hadde i 2022 til sammen rundt 2500 kunder hvorav næringskunder står for mellom 75-80 % av samlet forbruk av gass³.

Den totale anvendelsen av naturgass i Norge var 4,4 TWh i 2022. Energi og bergverk utgjør 3,1 TWh av dette, og andre forbruksgrupper (herunder husholdninger) kun 0,2 TWh SSB 2022).⁴ Utviklingen går imidlertid i retning av økt bruk av biogass og mindre bruk av naturgass. Lyse Neo uttaler i januar i år at målet er å kunne konvertere all omsetning av gass til biogass innen 2030.⁵

Bransjens egen biogasstatistikk anslår omsetningen av biogass til å være 739 GWh i 2022.⁶

Uavhengig av type gass som blir brukt, er den totale omsetningen av gass til husholdninger, næringslokaler og lett industri fordelt på et relativt lavt antall målere. Verdien som går over hver enkelt måler, er derfor ofte stor. Dette medfører at risikoen knyttet til feil i måleresultat, og dermed i det økonomiske oppgjøret, kan være ganske høy. Dette tilsier at kvaliteten i målingene er viktig for at tillit til måling av gass skal bestå over tid.

Norge er et av svært få land i Europa som ikke setter krav til målinger av gass til husholdninger, næringslokaler og lett industri. Det er et mål at det måletekniske regelverket i Norge er harmonisert med regelverk ellers i Europa. Innføring av krav til gassmålere vil bidra til at norsk måleteknisk regelverk er harmonisert med europeisk regulering på dette området.

Naturgass og biogass omsettes som energivare i konkurranse med andre energiformer som strøm og fjernvarme. Det er fastsatt måletekniske kvalitetskrav til både strømmålere og varmeenergimålere. Oversikt over energiforbruk er generelt viktig både for private og næringsaktører av miljø- og klimahensyn og økonomiske hensyn. For å sikre at også kunder som bruker gass som energikilde skal ha like gode muligheter for å ha oversikt over energiforbruket er det viktig at det er tillit til at kvaliteten i målingene er god. Måletekniske kvalitetskrav vil bidra til dette.

Det er Justervesenets erfaring at mange av aktørene i gassmarkedet allerede har sørget for målere som tilfredsstiller MID-kravene, og aktører har påpekt at sannsynligheten for feilmålinger med slike målere er lav. Så lenge det ikke er fastsatt måletekniske krav til gassmålere kan det imidlertid ikke utelukkes at enkelte aktører velger målere med lavere kvalitet da dette som regel vil være billigere. Dette vil medføre ulike konkurransevilkår innad i bransjen og vil kunne være til hinder for tillit til målinger av gass.

Forbrenningsgass kan leveres til forbruker både i gassform og i flytende form. Naturgass som leveres i gassrørssystemer leveres i gassform og måles i gassmålere som ikke er under lagt krav i det måletekniske regelverket. Dersom naturgassen komprimeres og kjøles ned til væske (LNG), måles den i gjennomstrømningsmålere for væsker eller i måletanker som det stilles

³ Høring om endring i naturgassforskriften 2021

https://publikasjoner.nve.no/rme_hoeringsdokument/2021/rme_hoeringsdokument2021_02.pdf

⁴ <https://www.ssb.no/energi-og-industri/energi/statistikk/produksjon-og-forbruk-av-energi-energibalanse-og-energiregnskap>

⁵ <https://www.energiaktuelt.no/-maalet-er-aa-kunne-konvertere-all-naturgass-til-biogass.6639278-575506.html>

⁶ <https://biogassnorge.no/fakta-om-biogass/statistikk/>

krav til i det måletekniske regelverket. Det er uheldig at kvalitetskrav til måling av samme medium er avhengig av hvilken form mediet er i, og ikke formålet med målingen.

Å fastsette måletekniske krav som gjelder alle aktører i bransjen vil legge grunnlag for bedre kvalitet i målinger med gassmålere totalt sett. Regelverkskrav vil legge grunnlag for tilsyn med målingene. Dette vil samlet bidra til større tillit til målinger med gassmålere. Det vil også legge forholdene til rette for like konkurransevilkår for alle i bransjen, minske ulikheten i regulering mellom energiformer og ulikheten avhengig av gassens form. Forslaget vil også bringe norsk måleteknisk regelverk i bedre harmoni med resten av Europa.

2 Gjeldende rett

Det måletekniske regelverket omfatter lov om målenheter, måling og normaltid (måleloven), forskrift om målenheter og måling og instrumentspesifikke forskrifter.

2.1 Det måletekniske regelverket

Målelovens formål er å sikre en måleteknisk infrastruktur som har tillit nasjonalt og internasjonalt, samt å bidra til at målinger og måleresultater er tilfredsstillende nøyaktige ut fra formålet om effektiv bruk av samfunnets ressurser og ivaretagelse av beskyttelsesverdige interesser.⁷

Måleloven fastsetter at Justervesenet er tilsynsmyndighet.⁸

Det måletekniske regelverket skiller på krav til måleredskaper når de selges og når de brukes. Krav ved salg rettes mot den økonomiske aktøren som produserer eller selger måleredskapet og består av funksjonskrav som sikrer måleinstrumentets kvalitet. Før måleinstrumentene settes på markedet må produsenten ha sørget for en samsvarsvurdering, utført av en tredjepart, som dokumenterer at måleredskapet tilfredsstiller kravene.

Krav til måleinstrumenter og målinger under bruk rettes mot den som bruker måleinstrumentet, og fastsetter kvalitetskrav som skal opprettholdes under bruk. Brukeren er definert som en fysisk eller juridisk person som eier eller disponerer måleredskapet og som ellers er ansvarlig for at målingen blir foretatt.

Hvilke måleinstrumenter det skal stilles krav til fastsettes i forskrift om målenheter og måling, som vedtas av Nærings- og fiskeridepartementet (NFD).⁹

Instrumentspesifikke krav fastsettes av Justervesenet i instrumentspesifikke forskrifter.¹⁰ For enkelte typer måleinstrumenter er Norge gjennom EØS-avtalen forpliktet til å følge krav fastsatt i EUs Måleinstrumentdirektiv (MID)¹¹ som gjelder for måleinstrumenter når de selges.

⁷ Lov om målenheter, måling og normaltid § 1

⁸ Lov om målenheter, måling og normaltid § 20

⁹ Lov om målenheter, måling og normaltid §§ 7 og 10

¹⁰ Lov om målenheter, måling og normaltid § 10

¹¹ Måleinstrumentdirektivet 2014/32 EU U

2.2 Instrumentspesifikke krav til gassmålere

Forskrift om målenheter og måling fastsetter i § 3-1 at det stilles krav til gassmålere når de selges og når de brukes, når formålet med bruk er økonomisk oppgjør. Det samme gjelder dersom det stilles måletekniske kvalitetskrav til slike målere i annet regelverk.

Det er ikke så langt fastsatt instrumentspesifikke krav til gassmålere i det måletekniske regelverket.

Måleinstrumentdirektivet (MID) fastsetter krav til gassmålere som brukes i husholdninger, næringslokaler og lett industri. MID er et frivillig direktiv i den forstand at kravene til de forskjellige måleinstrumentene kun er obligatorisk dersom landet velger å regulere det spesifikke måleinstrumentet. Medlemsland kan velge å ikke stille krav til et måleredskap i nasjonalt regelverk og da vil ikke MIDs krav være aktuelle.

I MID fastsettes generelle og instrumentspesifikke krav til gassmålere. Generelle krav som gjelder alle måleinstrumenter omfattet av direktivet, fastsettes i MIDs vedlegg I. Krav til gassmålere spesielt fastsettes i MIDs vedlegg IV.

Videre stilles det også krav til volumkonverteringsinnretninger dersom disse brukes til å automatisk konvertere den målte mengden ved de faktiske måleforholdene til en mengde ved standardforhold.

Det fremgår av MID vedlegg IV at det stilles krav til gassmålere og volumkonverteringsinnretninger som er beregnet på bruk i boliger, i næringslokaler og lett industri¹⁹.

Det er også en harmonisert oppfatning i Europa at MIDs vedlegg for gassmålere ikke omfatter gassmålere for hydrogen og komprimert gass til kjøretøy. Justervesenet erfarer at det pågår et utviklingsarbeid på dette området og det kan ikke utelukkes at MID vil omfatte også disse formene for gass i fremtiden. Dersom slike endringer skal inntas i norsk regelverk vil Justervesenet utarbeide nytt forslag til forskriftsendring som sendes på høring.

3 Endringene som foreslås

Justervesenet foreslår at det innføres måletekniske krav til gassmålere som brukes i leveranse av forbrenningsgass til husholdninger, næringslokaler og lett industri i tråd med MIDs regulering av gassmålere.

Det fremgår av MID vedlegg IV at det stilles krav til gassmålere og volumkonverteringsinnretninger som er beregnet på bruk i boliger, i næringslokaler og lett industri. I den engelske versjonen av direktivet heter dette «... for residential, commercial and light industrial use»

Med «næringslokaler» menes lokaler der det foregår næringsvirksomhet. Støtte til denne tolkningen av begrepet finner vi bl.a. i den svenske oversettelsen av MID's vedlegg der «commercial» er oversatt med «butikks- og kontorlokaler».

Innføring av måletekniske krav for gassmålere i tråd med MID innebærer at de generelle og de instrumentspesifikke kravene som er satt til gassmålere i MID implementeres i Norge. Kravene vil gjelde når målerne selges og retter seg mot produsenter og leverandører/selgere av gassmålere som skal brukes til økonomisk oppgjør på de aktuelle områdene.

Justervesenet foreslår i tillegg å innføre måletekniske krav til gassmålere som er i bruk. Dette innebærer å stille nasjonale krav til gassmålere når måleresultatet brukes som grunnlag for beregning av økonomisk oppgjør. Dette betyr bl.a. at måleren skal tilfredsstillende fastsatte krav til f.eks. maksimale tillatte målefeil i bruk over tid.

Krav under bruk vil rettes mot bruker av måleredskapet. Bruker vil være den som fakturerer for det målte forbruket, f.eks. gass-selskapet.

Krav ved salg vil legge grunnlag for markedstilsyn med gassmålere som selges til bruk i økonomisk oppgjør. Markedstilsyn rettes mot produsenter og leverandører. Krav under bruk vil legge grunnlag for tilsyn med om gassmålere tilfredsstiller de fastsatte kravene når de er i bruk. Tilsyn med gassmålere i bruk vil i hovedsak innrettes som tilsyn med den internkontrollen brukere av målerne selv fører.

I det følgende beskrives de endringene som foreslås i regelverket.

3.1 Krav ved salg

Kravene som foreslås å gjelde for gassmålere når de selges følger direkte av MID. Direktivets annekse I fastsetter generelle krav som gjelder alle måleinstrumenter regulert under direktivet, og annekse IV fastsetter krav som gjelder gassmålere spesielt.

Generelle krav

De generelle kravene som følger av MID vedlegg I er funksjonelle krav til egenskaper som et måleredskap må ha for å gi et måleresultat med tilfredsstillende kvalitet. Dette er bestemmelser som bl.a. skal sikre at målingene tilfredsstiller visse krav til nøyaktighet, stabilitet og robusthet, at essensielle data som er avgjørende for økonomiske oppgjør lagres og overføres riktig, samt bestemmelser som skal bidra til å hindre manipulering og muligheter for juks.

Det foreslås derfor krav i tråd med direktivet på følgende områder:

- måleteknisk beskyttelse og kvalitetsnivå
- påtenkt bruk og påregnelig feilbruk
- tillatte feil
- påvirkende størrelser
- klimatiske miljø
- mekaniske miljø
- elektromagnetiske miljø
- grunnleggende regler for kontroll og bestemmelse av feil
- luftfuktighet

- reproduserbarhet
- repeterbarhet
- oppløsning og følsomhet
- holdbarhet
- pålitelighet
- egnethet
- beskyttelse mot manipulering
- opplysninger som skal påføres eller følge gassmåleren og konverteringsinnretningen
- angivelse av måleverdi
- visning av resultat
- fjernavlesning
- samsvarsvurdering

De generelle kravene som foreslås er de samme for alle måleinstrumenter som er regulert i Norge dersom de er omfattet av MID. Kravene er derfor innført i instrumentspesifikke forskrifter for flere typer måleinstrumenter i Norge allerede.

3.1.1.1 Nærmere om fjernavlesning

Stadig flere typer målere kan fjernavleses. Ved fjernavlesning er det viktig at kvaliteten i måleverdiene er god i hele målekjeden fra målingen foretas til måleresultatet brukes.

I utgangspunktet vil gjeldende krav til egnethet for tiltenkt bruk innebære krav til at kommunikasjonsgrensesnittet for fjernavlesningsfunksjon også må ha tilstrekkelig kvalitet. Produsenten har derfor et ansvar for at fjernavlesningsfunksjonen er egnet. Normative dokumenter for samsvarsvurdering av slike funksjoner er allerede tatt i bruk for ulike typer måleinstrumenter. Imidlertid er Justervesenets erfaring at produsenter ikke alltid er klar over at ansvaret for egnethet også omfatter fjernavlesningsfunksjon. For å presisere hva som ligger i produsentens ansvar for sikring knyttet til fjernavlesning, foreslår vi derfor en egen bestemmelse som fastsetter at dersom en gassmåler skal kunne fjernavleses må kommunikasjonsgrensesnittet være sikret og inngå i samsvarsvurderingen.

3.1.2 Instrumentspesifikke krav - MID's vedlegg IV om gassmålere og volumkonverteringsinnretninger

Instrumentspesifikke krav til gassmålere fastsettes i MID's vedlegg IV. Med «gassmåler» menes et instrument som er beregnet på å måle, registrere og vise den mengde forbrenningsgass (volum eller masse) som passerer gjennom det.

Videre stilles det også krav til volumkonverteringsinnretninger dersom disse brukes til å automatisk konvertere den målte mengden ved de faktiske måleforholdene til en mengde ved normalforholdene, typisk ved 15 grader Celsius og 1 bars trykk. Dette er aktuelt fordi gassmengden endrer seg avhengig av trykk og temperatur. En volumkonverteringsinnretning utgjør en delenhhet når den er sammen med et måleinstrument som den er kompatibel med.

Det foreslås krav i tråd med direktivet på følgende områder:

- angitte driftsbetingelser
- største tillatte målefeil

- tillatte virkninger av elektromagnetiske forstyrrelser
- holdbarhet
- egnethet
- enheter

3.2 Krav under bruk

Dagens praktisering av regelverket både i Norge og Europa tilsier at kravene ved salg vil bare gjelde dersom det stilles krav til måleredskapet under bruk. Kravene under bruk kan stilles enten i det måletekniske regelverket eller i et annet regelverk.

Å innføre krav under bruk til gassmålere vil kun innebære krav til slike målere når de brukes. Å innføre slike krav vil ikke innebære krav om at det skal installeres eller brukes slike målere på områder der bruker velger andre målemetoder. Kravene vil gjelde måleteknisk relevante forhold for å sikre kvaliteten i måleresultatene over tid.

3.2.1 Brukerens ansvar (§31)

Bruker har ansvar for at måleredskapene til enhver tid tilfredsstillt kravene. Bruker av en gassmåler er ansvarlig for at gassmåleren oppfyller kravene i beslutningen om samsvar, den instrumentspesifikke forskriften og det måletekniske regelverket for øvrig.

3.2.2 Egnethet og montering (§32)

Gasskvalitet og strømningsrate har stor betydning for måleegenskapene i en gassmåler, og dermed for hvilken type gassmåler som er egnet for ulike forhold. Det er også avgjørende for målerens egenskaper at den er montert riktig.

Å velge egnet måler som monteres i tråd med samsvarsvurderingen er i utgangspunktet brukerens plikt etter forskrift om målenheter og måling § 5-1, men Justervesenet foreslår å presisere dette i egen bestemmelse i forskrift om krav til gassmålere.

3.2.3 Internkontroll (§33)

Justervesenet vurderer det som mest hensiktsmessig at brukeren selv tar ansvar for kontroll av sine gassmålere gjennom et internkontrollsystem som sørger for at kravene til gassmålere i forskriften overholdes. Et internkontrollsystem innebærer at brukeren har dokumenterte rutiner for hvordan kontroll utføres og følges opp for å sikre at nye og gamle gassmålere tilfredsstillt fastsatte krav.

Justervesenet har fastsatt en egen forskrift om krav til internkontrollsystem for måleredskap og målinger.

Det foreslås at det fastsettes i forskrift om krav til gassmålere at brukere skal ha et internkontrollsystem som sørger for at gassmåler tilfredsstillt kravene i forskriften og at dette må tilfredsstillt kravene i forskrift om krav til internkontrollsystem for måleredskaper og målinger.

3.2.4 Kvalitetssikring av måleverdier (§34)

Når gassmåleren er tatt i bruk og fjernavlesning benyttes, er det avgjørende at overføringen av data frem til måleverdien avleses, er tilstrekkelig sikker. Dette har bruker ansvar for. Bruker må derfor sørge for tilstrekkelig kvalitetssikring i overføringen slik at riktig data blir overført. For å presisere dette ansvaret foreslås en bestemmelse om at bruker er ansvarlig for slik kvalitetssikring og at denne skal dokumenteres i internkontrollsystemet.

3.2.5 Maksimal tillatt målefeil under bruk (§ 35)

Justervesenet foreslår at det innføres krav til maksimal tillatt målefeil i gassmålere som brukes ved økonomiske oppgjør. Dette innebærer at internkontrollsystemet bl.a. må inneholde rutiner som sikrer at gassmålerne ikke har større målefeil enn dette når de brukes som grunnlag for økonomisk oppgjør.

Etter internasjonale anbefalinger¹² er vanlig grense for maksimal tillatt målefeil under bruk det dobbelte av det kravet som gjelder tilsvarende når måleren er ny, dersom det ikke foreligger spesielle grunner til å sette en annen grense under bruk. Dette vil innebære en maksimal tillatt målefeil på $\pm 6\%$ for klasse 1,5 og 4% for klasse 1,0.

Justervesenet er midlertid kjent med at enkelte leverandører av naturgass og biogass opererer med en lavere grense i sine avtaler med kunder. I en av avtalene Justervesenet har fått innsyn i fremgår det at registreringen av forbruk anses for korrekt dersom målerens feilvisning ikke overstiger pluss/minus 5% .

Det fremgår videre fra henvendelser til Justervesenet at avviket på ca 5% kan utgjøre betydelige verdier for private kunder.

Justervesenet legger til grunn at de målere som brukes i dag er pålitelige. Det er viktig at energiforbruket fastsettes så nøyaktig som mulig ut ifra blant annet forbrukerhensyn og miljøhensyn. For elektrisitetsmålere er det i dag forskriftsfestet at maksimal tillatt målefeil under bruk tilsvarer maksimal tillatt målefeil ved salg.

For å sikre riktig betaling for energiforbruket foreslår vi derfor at maksimal tillatt målefeil under bruk for gassmålere blir $\pm 4\%$ for klasse 1,5 og 4% for klasse 1,0.

3.2.6 Sanksjoner

Justervesenet foreslår en egen bestemmelse som presiserer bestemmelsene om at overtredelse av reglene i den foreslåtte forskriften kan medføre pålegg av overtredelsesgebyr utmålt etter forskrift om målenheter og måling kapittel 7. Videre at andre reaksjoner ved brudd på regelverket, som pålegg om retting, stansing og ubrukbargjøring, kan ilegges med hjemmel i kapittel 8 i måleloven.

¹² OIML Rekommandasjon R49

4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Justervesenets erfaring er at gassmålere som er til salg og tatt i bruk, i hovedsak har samsvarsvurdering i tråd med MID og dermed oppfyller kravene ved salg. Dette medfører at forslaget i liten grad medfører investeringskostnader i form av innkjøp eller bytte til nye målere. Det legges derfor til grunn at ca. 80 % av dagens målere allerede har samsvarsvurdering og at tiltaket derfor kun utløser behov for utskifting av målere for ca. 20 % av målerne. Utskiftingen vil kunne innarbeides som del av internkontrollen og tas over tid og dermed kunne tilpasses naturlig utskiftingsrate med mindre det avdekkes betydelig dårlig kvalitet i målinger. Det legges derfor til grunn en ikke vesentlig investeringskostnad som følge av forslaget.

Kostnadene som følger av forslaget, vil derfor i hovedsak knytte seg til internkontroll og tilsyn med målerresultater.

4.1.1 Internkontroll og kalibrering

Det antas at brukere av gassmålere allerede i dag har en viss grad av internkontroll med sine gassmålere. Dersom forslaget til krav under bruk blir innført, vil internkontrollsystemet for gassmålere måtte tilfredsstillende krav til internkontroll fastsatt i forskrift om krav til internkontrollsystem for måleredskaper og målinger. Det antas imidlertid at det ikke vil påløpe kostnader av betydning for å bygge ut og vedlikeholde eksisterende internkontroll slik at den ivaretar krav til gassmålere under bruk som foreslått i denne høringen.

Den tradisjonelle metoden for å kontrollere feil i gassmålere innebærer at et utvalg gassmålere monteres ut og sendes til kalibrering hos en leverandør av kalibreringstjenester (ekstern kalibrering). En ny måler settes da inn til erstatning for den som sendes til kalibrering. Resultatet av kalibreringen legges til grunn i vurderingen av behov for utskifting av flere målere.

Dersom tradisjonell metode med ekstern kalibrering velges, vil dette innebære kostnader knyttet til montering av ny måler for et utvalg målere samt til kalibrering av de utmonterte målerne. Dersom man legger til grunn at i gjennomsnitt 2 % av hver brukers gassmålere kalibreres hvert år, og at hver bruker har i gjennomsnitt 2000 målere, vil dette innebære i gjennomsnitt kalibrering av ca. 40 målere per bruker per år. En ny måler inkludert montering anslås å koste rundt 5000 kroner per måler og kalibreringen anslås å koste rundt 5000 kroner per måler. Kalibrering av 2 % av målerne hvert år vil dermed i gjennomsnitt utgjøre en kostnad på i underkant av 400 000 kroner per bruker. I tillegg kommer eventuelle kostnader knyttet til utskifting av flere målere dersom resultatet fra kalibreringen tilsier dette.

Justervesenet kjenner til at det er under utvikling nye metoder for å kontrollere kvaliteten i målingen i gassmålere som ikke innebærer ekstern kalibrering. Det er derfor ikke foreslått konkrete krav til kalibrering av målere i det nye regelverket. Dette innebærer at bruker står fritt til å finne gode metoder for å sikre kvaliteten i gassmålerne, så lenge det kan dokumenteres at de sikrer dette formålet. Tradisjonell kalibrering av målere kan derfor være en av flere aktuelle metoder. Hvorvidt den valgte metoden sikrer god kontroll med målingene, vil være gjenstand for vurdering ved Justervesenets tilsyn.

Det forventes at nye metoder som ikke omfatter ekstern kalibrering totalt sett vil være billigere enn tradisjonell metode.

Justervesenet vil i veileder gi eksempler på hvordan internkontrollsystemer kan bygges opp for å tilfredsstillere kravene.

4.2 Tilsyn

Forslaget innebærer at Justervesenet fører tilsyn med brukernes internkontrollsystem for gassmålere. Dette innebærer tilsyn rettet mot brukerens systematiske tiltak som skal sikre at virksomhetenes aktiviteter planlegges, organiseres, utføres og vedlikeholdes i samsvar med krav fastsatt i det måletekniske regelverket.

Det legges til grunn at tilsynet kan utføres både som rent dokumenttilsyn basert på innsendte dokumenter og som stedlig tilsyn med besøk hos brukeren.

Kostnadene for Justervesenets tilsyn betales av brukerne i form av gebyrer eller avgift til Justervesenet.

For tilsyn med internkontroll belastes brukerne et timegebyr og eventuelt et oppmøtegebyr dersom tilsynet innebærer besøk hos bruker. Et gjennomsnittlig tilsyn med et internkontrollsystem anslås å medføre et gebyr på 25-35 000 kroner per bruker. Hyppigheten av tilsyn vil avhenge av Justervesenets risikovurdering av den enkelte bruker. Dersom risikoen knyttet til målingene vurderes som høy og det avdekkes alvorlige feil i internkontrollen eller målingene, kan det være aktuelt å føre tilsyn hvert år en periode. Dersom risikoen vurderes som lav, vil tilsyn gjennomføres sjeldnere.